

LBRIS

We know
books

**HANYA
YANAGIHARA**

**O VIAȚĂ
,
MĂRUNTĂ**

Traducere din limba engleză
ADRIANA BĂDESCU

LITERA
București

CUPRINS

Partea întâi. Lispenard Street.....	7
Partea a doua. Post-omul.....	85
Partea a treia. Deșertăciuni.....	209
Partea a patra. Axioma egalității.....	277
Partea a cincea. Anii fericiți.....	413
Partea a șasea. Dragă tovarășe.....	611
Partea a șaptea. Lispenard Street.....	681
Mulțumiri.....	699

LIBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI
LISPENARD STREET

În al unsprezecelea apartament pe care îl vizitară nu era decât un singur dulap, dar exista o ușă glisantă din sticlă ce dădea spre un mic balcon, de unde văzu un bărbat șezând vizavi, afară, doar în tricou și pantaloni scurți deși era octombrie, fumând. Willem ridică o mână să-l salute, dar omul nu-i răspunse.

În dormitor, Jude trăgea de ușa pliantă a dulapului, închizând-o și deschizând-o, când intră Willem.

– Există un singur dulap, spuse el.

– Nu-i nimic, răspunse Willem. Eu oricum n-am nimic de pus înăuntru.

– Nici eu.

Și își zâmbiră. Reprezentanta administrației clădirii intră după ei.

– Îl luăm, îi spuse Jude.

Dar, întorși în biroul ei, descoperiră că totuși nu puteau închiria apartamentul.

– De ce nu? o întrebă Jude.

– Nu câștigați suficient pentru a acoperi chiria pe șase luni și nu aveți nimic economisit, răspunse agenta pe un ton devenit brusc sec.

Le analizase bonitatea și conturile bancare și își dăduse seama într-un târziu că era ceva în neregulă în faptul că doi bărbați de douăzeci și ceva de ani care nu formau un cuplu încercau totuși să închirieze un apartament cu un singur dormitor într-o porțiune anostă (deși scumpă) de pe Twenty-fifth Street.

– Aveți pe cineva care poate semna ca girant? Un șef? Părinți?

– Părinții noștri au murit, răspunse Willem în grabă.

Agenta oftă.

– Atunci vă sugerez să mai coborâți nivelul așteptărilor. Nici un administrator al unei clădiri bine îngrijite nu va închiria unor candidați cu profilul vostru financiar.

scumpe mansarde mari, impracticabile, din centrul Manhattanului, pe care să le umple cu deciziile lor arhitecturale greșite, iar când se săturau de viața de artist – așa cum JB era convins că lui Ezra avea să i se întâmple în cele din urmă –, tot ce ar fi trebuit să facă era să-i sune pe administratorii fondului și să primească un purcoi de bani, o sumă la care ei patru (mă rog, poate nu și Malcolm) nici nu puteau visa. Între timp însă, Ezra era o persoană utilă, nu doar fiindcă îi lăsa pe JB și pe câțiva dintre ceilalți prieteni ai lui din liceu să stea la el în apartament – tot timpul erau patru sau cinci persoane care-și făceau culcușul prin diverse colțuri ale mansardei –, ci fiindcă era un tip vesel și generos din fire și îi plăcea să dea petreceri exagerate, unde aveai la dispoziție, gratis, cantități copioase de mâncare, droguri și băutură.

– Stai așa! spuse JB lăsând bețișoarele din mână. Tocmai mi-am dat seama: o tipă de la revistă închiriază ceva în numele mătușii ei. Chiar la margine în Chinatown.

– Cât costă? întrebă Willem.

– Probabil mai nimic – nici măcar nu știa cât să ceară. Și vrea o persoană cunoscută.

– Crezi că ai putea să pui tu o vorbă bună?

– Și mai bine: o să vă prezint. Puteți trece mâine pe la mine pe la birou? Jude oftă.

– Eu n-o să pot pleca.

Și privi spre Willem.

– Nici o problemă, pot eu. La ce oră?

– Pe la prânz, cred. La unu?

– O să fiu acolo.

Lui Willem îi era încă foame, dar îl lăsa pe JB să mănânce restul de ciuperci. Mai așteptară apoi o vreme; uneori Malcolm comanda înghețată de jackfruit¹ – singurul preparat din meniu care era întotdeauna gustos –, lua două înghițituri și se oprea, iar el și JB mâncau restul. Dar de data asta nu comandă nimic, așa că cerură nota, ca s-o studieze și să împartă suma până la ultimul cent.

A doua zi, Willem se întâlnește cu JB la biroul acestuia. JB lucra ca recepționar la o revistă mică, dar influentă din SoHo, care analiza scena artistică din zona centrală a orașului. Pentru el era un post strategic; așa cum îi explicase într-o seară lui Willem, planul lui era să se împrietenească,

în timp, cu unul dintre redactorii de acolo și să-l convingă să scrie despre el în revistă. Estimase că avea nevoie de vreo șase luni pentru asta, ceea ce însemna că îi rămăseseră trei de așteptat.

La serviciu, JB afișa tot timpul o expresie de ușoară uimire, ca și cum nu i-ar fi venit să creadă nici că muncea cu adevărat, nici că nimeni nu-i recunoscuse încă geniul aparte. Nu era un recepționar prea bun. Deși telefoanele sunau aproape continuu, rareori ridica vreun receptor; când voiau să ia legătura cu el (semnalul la mobil era slab în clădire), ceilalți trei trebuiau să urmeze un cod special: sunau de două ori, închideau și sunau iar. Însă, chiar și așa, uneori el tot nu răspundea – mâinile îi erau ocupate pe sub birou, pieptănând și împletind șuvițe de păr dintr-un sac de plastic pe care-l ținea la picioare.

JB trecea, așa cum spunea el însuși, printr-o „fază de păr“. Nu demult hotărâse să ia o pauză de la pictură și să facă sculpturi din păr negru. Petrecuseră cu toții câte un weekend istovitor ținându-se după JB pe la frizeriile și saloanele de coafură din Queens, Brooklyn, Bronx și Manhattan, așteptând afară în timp ce el intra și-i cerea proprietarului resturile de păr tuns pe care le avea și cărând apoi după el pe stradă un sac tot mai incomod. Printre primele piese pe care le lucrase JB fuseseră *Ghioaga*, o minge de tenis pe care o curățase de puf, o tăiașă în două și o umpluse cu nisip, după care o acoperise cu clei și o rostogolise de colo colo pe un covor de păr, astfel încât firele se mișcau ca algele în apă, și *Kuotidianul*, la care luase diverse obiecte casnice – un capsator, o spatulă, o ceașcă – și le acoperise cu smocuri de păr. Acum lucra la un proiect de amploare despre care refuza să discute cu ei altfel decât foarte sumar, dar care implica pieptănarea și împletirea unui număr mare de piese pentru a obține o frânghie aparent fără sfârșit de păr negru creț. În vinerea dinainte îi momise la el promițându-le pizza și bere ca să-l ajute la împletit, dar, după ore bune de muncă asiduă, devenise limpede că n-aveau să capete nici pizza, nici bere, așa că plecaseră toți trei puțin enervați, dar nu foarte surprinși.

Se plictisiseră cu toții de proiectul cu părul, deși Jude – singurul dintre ei – credea că piesele erau splendide și că într-o zi vor fi considerate importante. Drept mulțumire, JB îi dăduse o perie de păr acoperită cu păr, dar îi ceruse darul înapoi când avusese impresia că un prieten al tatălui lui Ezra era interesat s-o cumpere (n-o cumpărase, dar JB nu-i mai înapoiase peria lui Jude). Proiectul cu părul se dovedise dificil și din alte puncte de vedere; într-o altă seară, când fuseseră încă o dată ademeniți să vină în Mica Italie ca să pieptene la păr, Malcolm spusese că părul putea și puțea: nu dezgustător, dar avea pur și simplu izul metalic amărui de

¹ Fructul comestibil al unui arbore originar din regiunile de sud-est ale Asiei (n.tr.)

scalp nespălat. JB izbucnise însă într-unul dintre accesele lui de furie, strigându-i lui Malcolm că e un negrotei care se urăște pe sine, un soi de unchiul Tom¹ și un trădător al rasei, iar Malcolm, care se înfură rar, dar o făcea la acuzații de acest gen, își vărsase paharul cu vin în cel mai apropiat sac cu păr, se ridicase și ieșise din apartament. Jude se repezise după el, iar Willem rămăsese să se ocupe de JB. Și, cu toate că a doua zi se împăcaseră, Willem și Jude se simțeau vag furioși pe Malcolm (pe nedrept, știa, fiindcă în weekendul următor ajunseseră iar în Queens, mergând de la o frizerie la alta, încercând să înlocuiască sacul de păr pe care el îl distrusese.

–Deci, cum e viața pe planeta neagră? îl întreabă Willem pe JB.

–Neagră, replică acesta din urmă, îndesând înapoi în sac șuvița pe care o descâlcea. Să mergem, i-am spus Annikăi că ajungem până în unu și jumătate.

Telefonul de pe birou începu să sune.

–Nu răspunzi?

–O să sune din nou.

În vreme ce se îndreptau spre centru, JB se plângea. Până acum își concentrase cea mai mare parte a energiilor de seducție asupra unui redactor responsabil pe nume Dean, căruia toți patru îi spuneau DeeAnn. Fuseseră odată ei trei în Dakota, la o petrecere organizată acasă la părinții unuia dintre redactorii simpli, unde fiecare încăpere era o expoziție de artă. În timp ce JB vorbea cu colegii lui în bucătărie, Malcolm și Willem străbătuseră apartamentul împreună (Unde fusese Jude în seara aceea? Lucrase, probabil), uitându-se la o serie de fotografii semnate Edward Burtynsky în dormitorul oaspeților, la un set de turnuri de apă de soții Becher expuse în patru șiruri de câte cinci deasupra biroului în camera de lucru, la un Gursky enorm care străjuia rafturile cu cărți din bibliotecă și la un perete întreg de fotografii de Diane Arbus² din dormitorul principal, care îmbrăcau spațiul atât de bine încât nu mai rămăseseră decât câțiva centimetri

¹ Aluzie la personajul principal al romanului *Coliba Unchiului Tom* de Harriet Beecher Stowe, devenit simbolul unei persoane de culoare servile sau prea deferente față de albi (n.tr.)

² Edward Burtynsky (născut în 1955), fotograf canadian; Bernd (1931–2007) și Hilla (născută în 1935) Becher, cuplu de fotografi germani; Andreas Gursky (născut în 1955), fotograf german. Toți sunt cunoscuți pentru fotografii de peisaje și obiective industriale. Diane Arbus (1923–1971), fotograf american, a surprins pe film indivizi marginalizați sau diformi (pitici, suferinzi de gigantism, persoane transgender, cerșetori etc.). (n.red.)

de zid gol sus și jos. Admirau imaginea a două fete cu fețișoare dulci, cu sindrom Down, jucându-se în fața aparatului în costume de baie prea strâmte, prea de copii, când de ei se apropiase Dean. Era un tip înalt, dar avea o față mică, de șoricel, plină de urme de vărsat, care-i dădea o înfațișare sălbatică și dubioasă.

Se prezentaseră și-i explicaseră că se aflau acolo fiindcă erau prieteni cu JB. Dean le spusese că era unul dintre redactorii responsabili de la revistă și că se ocupa de toate stilurile de artă.

–Aha! exclamase Willem având grijă să nu se uite la Malcolm, fiindcă n-avea încredere că nu va reacționa.

JB le spusese că ținta asupra căruia se concentrase era redactorul de artă; acesta trebuia să fie.

–Ați mai văzut așa ceva? îi întrebase Dean fluturând mâna spre fotografiile lui Arbus.

–Niciodată, răspunsese Willem. Îmi place mult Diane Arbus.

Dean încremenise, iar trăsăturile i se strânseseră nod în mijlocul feței mici.

–DeeAnn.

–Poftim?

–DeeAnn. Numele ei se pronunță „DeeAnn“.

Abia izbutiseră să iasă din cameră fără să izbucească în râs.

–DeeAnn! exclamase JB mai târziu, când îi povestiseră. Dumnezeu! Ce rahat mic și firosco!

–Da, dar e rahatul *tău* mic și firosco, replicase Jude.

Iar de atunci, ori de câte ori se refereau la Dean îi spuneau „DeeAnn“.

Din nefericire însă, în ciuda asiduității cu care îl cultiva pe DeeAnn, șansele lui JB de a apărea în revistă nu erau deloc mai mari decât fuseseră cu trei luni în urmă. Îl lăsase chiar să-i facă sex oral în sauna sălii de sport și tot degeaba. În fiecare zi JB găsea câte un motiv să revină în birourile editoriale și la avizierul pe care erau trecute, pe fișe albe, ideile de articol pentru următoarele trei luni, în fiecare zi se uita la secțiunea destinată tinerilor artiști în devenire, căutându-și numele, și tot în fiecare zi mai suferea o dezamăgire. Vedea doar numele unor diverse nontalente, ale unor inși cărora li se datoraseră favoruri sau care îi cunoșteau pe alții cărora li se datoraseră favoruri.

„Dacă îl văd vreodată pe Ezra în revistă, mă sinucid“, spunea JB mereu, la care ceilalți replicau:

„N-o să-l vezi, JB.“

și:

„Nu-ți face griji, JB, o să apară și tu odată și odată.“

sau:

„De ce ai nevoie de ei, JB? O să reușești în altă parte.“

Iar el le răspundea:

„Ești sigur?“

și:

„Mă foarte îndoiesc.“

sau:

„Am investit atât timp în asta – trei luni din blestemata asta de viață –, încât ar fi cazul să apar naibii, altfel toată mizeria asta a fost de pomană, la fel ca tot restul!“

Unde „tot restul“ însemna, de la o zi la alta, colegiul, mutatul înapoi la New York, faza de păr sau viața în general, în funcție de cât de nihilist se simțea în ziua respectivă.

Încă se plângea când ajunseră pe Lispenard Street. Willem era suficient de nou în oraș – trăia acolo de abia un an – ca să nu fi auzit niciodată de strada cu pricina, care era mai degrabă o alee scurtă, intersectată la mijloc de Canal Street; dar nici JB, care crescuse în Brooklyn, nu auzise.

Găsiră clădirea și sunară la apartamentul 5C. Le răspunse o fată – glasul ei păru aspru și hârâit la interfon – și le deschise ușa de acces în bloc. Holul de la intrare era îngust, cu tavanul înalt, și zugrăvit într-un maro-răhățiu lucios, care le dădu senzația că se aflau pe fundul unui puț.

Fata îi aștepta la ușa apartamentului.

– Salut, JB! spuse ea și apoi, privind spre Willem, roși.

– Annika, el e prietenul meu, Willem, îl prezintă JB. Willem, Annika lucrează la secția de arte. E de treabă.

Annika își plecă privirea și întinse mâna dintr-o singură mișcare.

– Îmi pare bine să te cunosc, spuse apoi, adresându-se podelei.

JB îi trase un mic șut lui Willem în picior și rânji, dar Willem îl ignoră.

– Și mie îmi pare bine să te cunosc.

– Păi, ăsta e apartamentul. E al mătușii mele. A locuit aici timp de cincizeci de ani, dar acum s-a mutat la un azil de bătrâni.

Annika vorbea foarte repede și, după toate aparențele, decisese că cea mai bună strategie era să-l trateze pe Willem ca pe o eclipsă și să nu se uite deloc la el. Vorbea tot mai repede, despre mătușa ei și despre cum spunea ea mereu că zona se schimbese, despre cum, înainte de a se muta în centru, nu auzise niciodată de Lispenard Street și cum regreta că apartamentul nu fusese încă zugrăvit, dar mătușa abia se mutase, literalmente abia se mutase, și nu avuseseră când să facă puțin curat decât în weekendul

anterior. Se uita oriunde, numai la Willem nu – la tavan (din plăci metalice ornamentate), la podea (crăpată, dar cu parchet), la pereți (pe care atârâneră cândva tablouri ce lăsaseră în loc urme fantomatice) –, până când, într-un târziu, Willem se văzu nevoit s-o întrerupă cu blândețe, întrebând-o dacă putea arunca o privire și în restul apartamentului.

– A, vă rog, replică ea, vă las singuri.

Însă veni după ei, vorbind repede cu JB despre cineva pe nume Jasper și despre cum individul folosea fontul Archer pentru *absolut orice*, și nu credea oare JB că literele erau prea rotunde și prea ciudate pentru textul principal? Acum, că Willem se întorsese cu spatele spre ea, îl privea fără jenă, și turujala ei deveni din ce în ce mai aiuritoare.

JB o urmărea privindu-l pe Willem. N-o mai văzuse niciodată așa, atât de emoționată și de copilăroasă (de obicei era morocănoasă și tăcută, ușor temută la muncă fiindcă pusese pe perete, deasupra biroului ei, o sculptură complexă în formă de inimă, din lame de cuțit X-acto), dar văzuse multe femei comportându-se în același mod în prezența lui Willem. Toți văzuseră. Prietenul lor, Rudolf, obișnuia să spună că într-o viață trecută Willem fusese probabil vânător cu lațul, fiindcă atrăgea păsărici la greu. Și totuși, în cea mai mare parte a timpului (deși nu de fiecare dată), el părea să nu fie conștient de atenția lor. JB îl întrebase o dată pe Malcolm care credea el că este explicația, iar Malcolm spusese că, probabil, motivul era că Willem nu observă. JB pufnise doar în chip de răspuns, dar în minte își spusese că Malcolm era cea mai obtuză persoană din câte cunoștea și că, dacă până și el observase cum reacționează femeile în jurul lui Willem, era imposibil ca Willem însuși să nu observe. Mai târziu însă, Jude venise cu o interpretare diferită: Willem *refuza* în mod deliberat să reacționeze la avansurile femeilor pentru ca restul bărbaților din jurul lui să nu se simtă amenințați. Asta părea ceva mai logic; Willem era plăcut de toată lumea și întotdeauna se străduia să nu-i facă pe ceilalți să se simtă neplăcut, așa că era posibil ca, la nivel subconștient cel puțin, să așeze un fel de falsă ignoranță. Chiar și așa, era fascinant de urmărit, iar ei trei nu se săturau niciodată să urmărească reacțiile pe care le stârnea și nici să-l ia pe Willem peste picior pe urmă, deși în mod normal el doar zâmbea și rămânea tăcut.

– Liftul funcționează bine aici? întrebă Willem brusc, întorcându-se.

– Ce? făcu Annika, luată prin surprindere. Da, destul de bine.

Și își întinse buzele subțiri într-un surâs mic care – își dădu seama JB cu o strângere de stomac jenată – se voia șăgalnic. „Ah, Annika!“ exclamă în sinea lui.

– Dar ce anume intenționezi să aduci mai exact în apartamentul mătușii mele?

– Pe prietenul nostru, răspuse JB înainte să apuce Willem s-o facă. Urcă greu scările și are nevoie de un lift funcțional.

– A! răspuse ea, roșind din nou și privind iar în podea. Îmi pare rău. Da, e funcțional.

Apartamentul nu era impresionant. Avea un hol mic, puțin mai mare decât un covoraș de intrare, din care se deschidea bucătăria (un cub fierbinte și slinos) în dreapta și o zonă de luat masa în stânga, unde încăpea doar o masă mai mică. Un perete scund separa acest spațiu de camera de zi cu patru ferestre, fiecare cu grilaj la geam, dând spre sud, spre strada murdară, iar în dreapta, la capătul unui hol scurt, se afla baia, cu aplici alb-lăptos și o cadă cu emailul tocit. Vizavi de baie era dormitorul lung și îngust, cu o singură fereastră și cu două rame de pat din lemn, identice, așezate paralel, fiecare lipită de câte un perete. Una dintre ele era acoperită deja cu o saltea, o chestie urâtă, umflată și grea ca un cal mort.

– Salteaua n-a fost folosită niciodată, spuse Annika.

Și începu să le depeze o poveste lungă, despre cum avusese ea de gând să se mute acolo și chiar adusese salteaua pentru asta, dar nu apucase s-o folosească fiindcă se mutase de fapt cu prietenul ei, Clement, care nu-i era iubit, doar prieten și... Doamne, ce retardată era că spusese una ca asta! Oricum, dacă Willem voia apartamentul, avea să-i lase și salteaua, gratis.

Willem îi mulțumi.

– Ce părere ai, JB? întrebă el apoi.

Ce părere avea JB? Că era o cloacă. Sigur, și el tot într-o cloacă locuia, dar numai fiindcă asta fusese alegerea lui și fiindcă era gratis, iar banii pe care i-ar fi dat pe chirie îi putea cheltui pe vopsele, pe materiale, pe droguri și pe câte un taxi. Dar, dacă lui Ezra i-ar trece prin cap să-ncepă să-i ceară chirie, n-ar mai sta acolo nici mort. Poate că familia lui nu are banii lui Ezra ori pe ai lui Malcolm, dar în nici un caz nu i-ar permite lui să-i arunce pe fereastră locuind într-o cloacă. I-ar găsi ei ceva mai bun sau i-ar face câte un mic dar lunar ca să-l ajute. Însă Willem și Jude n-aveau aceeași șansă; ei trebuiau să-și plătească singuri totul și nu aveau bani, așa că erau condamnați să locuiască într-o cloacă. Și, dacă așa stăteau lucrurile, atunci probabil că asta era cloaca potrivită pentru ei – era ieftină, era în centru, iar potențiala proprietăreasă era deja topită după cincizeci la sută dintre ei. Așa că...

– Cred că e perfect, îi răspuse lui Willem, care fu de acord cu el.

Annika scoase un mic scheunat, și, după o scurtă conversație, lucrurile erau aranjate: Annika avea doi chiriași, iar Willem și Jude, un loc în care să locuiască – după care JB trebui să-i amintească prietenului său că nu l-ar deranja ca Willem să-i plătească o farfurie cu tăieței la prânz înainte ca el să se întoarcă la birou.

JB nu era o fire introspectivă, dar în duminica aceea, luând metroul spre casa mamei lui, nu se putu stăpâni să nu simtă un soi de satisfacție de sine, combinată cu ceva ce semăna a recunoștință, pentru că avea viața și familia pe care le avea.

Tatăl lui, care imigrase la New York din Haiti, murise când el avea trei ani, și, cu toate că îi plăcea să creadă că-și amintea chipul lui – blând și amabil, cu o mustață subțire și obraji care se rotunjeau ca două prune când zâmbea –, JB n-avea cum să știe dacă nu cumva doar credea că-și amintea, fiindcă studiasse toată copilăria fotografia tatălui așezată pe noptiera mamei, sau dacă chiar își amintea. Ăsta fusese singurul lui motiv de tristețe în copilărie, deși o tristețe mai degrabă obligatorie: era orfan și știa că toți copiii orfani regretau absența părintelui din viața lor. El însă nu simțise niciodată nostalgia aceea. După ce tatăl murise, mama lui – deja a doua generație de haitieni în America – își luase doctoratul în educație, predând la liceul de stat de lângă casa lor, pe care îl considera sub nivelul lui JB. Când ajunsese el la liceu – unul privat și scump, la aproape o oră distanță de locuința lor din Brooklyn, unde el învăța grație unei burse –, ea era director la o altă școală, cu profil tehnologic, din Manhattan și profesor suplinitor la Colegiul Brooklyn. Despre ea și despre metodele ei inovatoare de predare se scrisese în *The New York Times*, și, cu toate că altceva pretinsese în fața prietenilor lui, JB fusese mândru de ea.

Întotdeauna fusese ocupată în copilăria lui, însă niciodată el nu se simțise neglijat din cauza asta, niciodată nu avusese impresia că mama lui își iubea elevii mai mult decât îl iubea pe el. Acasă mai era și bunica lui, care îi gătea tot ce poftea, îi cânta în franceză și îi repeta zilnic ce comoară de băiat e, ce geniu, și că el era bărbatul din viața ei. Apoi erau mătușile – sora mamei lui, polițist în Manhattan, și iubita ei, farmacistă și a doua generație de americani la rândul ei (deși ea era din Puerto Rico, nu din Haiti) –, care nu aveau copii, așa că îl tratau pe el ca și când ar fi fost al lor. Sora mamei era o fire sportivă și-l învățase să arunce și să prindă mingea (lucru față de care, chiar și pe atunci, JB manifestase doar un vag interes, dar care s-a dovedit mai târziu a fi o abilitate socială utilă), iar iubita ei era preocupată de artă; una dintre cele mai vechi amintiri ale lui

era despre o vizită împreună cu ea la Muzeul de Artă Modernă, unde își aducea aminte perfect că se zgâise la *Unu: Numărul 31, 1950* năuc de admirație, abia auzind ce-i explica mătușa despre felul în care pictase Pollock tabloul.

În liceu, unde un dram de revizionism părea necesar pentru a ieși în evidență și mai ales pentru a-și tachina colegii de clasă albi și bogați, JB estompase oarecum adevărul despre situația sa: devenise doar un băiat negru obișnuit orfan de tată, cu o mamă care își încheiase studiile abia după ce se născuse el (neglijase să menționeze că era vorba de facultate, așa că lumea presupusese că mama terminase doar liceul) și o mătușă care bătea străzile (din nou, ceilalți presupuseseră că era prostituată, fără a-și da seama că el se referise de fapt la munca ei de polițistă). Fotografia lui de familie preferată fusese făcută de cel mai bun prieten pe care-l avusese în liceu, un băiat pe nume Daniel, căruia îi dezvăluise adevărul exact înainte să-l introducă în casa lor ca să le facă poza. Daniel lucra pe atunci cu o serie de familii „mai sus de șanț“, cum le spunea el, iar JB fusese nevoit să-i corecteze rapid părerea că mătușa era o femeie a străzii și că mama lui abia dacă știa să silabisească exact înainte de a suna la sonerie. Daniel rămăsese cu gura căscată, fără a putea scoate vreun sunet, dar, o clipă mai târziu, în prag apăruse mama lui JB, care le spusese să nu mai stea în frig și să intre, iar Daniel nu putuse decât să se supună.

Încă uluit, îi așezase în camera de zi: bunica lui JB, Yvette, ședea în fotoliul ei preferat, iar în jurul ei erau strănși mătușa Christine și iubita ei, Silvia, într-o parte, și JB cu mama lui în cealaltă parte. Însă, chiar înainte ca Daniel să apese declanșatorul, Yvette ceruse să se așeze JB în locul ei.

– El e regele casei, îl înștiințase pe oaspete, în vreme ce fiicele ei protestau. Jean-Baptiste! Stai jos!

Și el stătuse. În fotografie, strânge brațele fotoliului cu mâinile sale grăسune (încă de pe atunci era durduțiu), iar în stânga și în dreapta lui femeile zâmbesc larg, privindu-l. El se uită direct spre aparat, surâzând la fel de larg, așezat în fotoliul în care ar fi trebuit să stea bunica.

Încrederea lor în el, în triumful lui final, rămăsese atât de neclintită, încât era aproape deconcertantă. Erau convinse – cu toate că, pusă la încercare de atâtea ori, propria lui convingere devenise tot mai greu de susținut – că într-o zi va ajunge un artist de seamă, că operele lui vor fi expuse în marile muzee și că oamenii care nu-i dăduseră încă șansa cuvenită nu-i apreciau în mod corect talentul. Uneori el le credea și se lăsa animat de încrederea lor. Alteori era suspicios – părerile lor păreau să se bată de-a dreptul cap în cap cu ale restului lumii, astfel că se întreba dacă

fetele lui erau doar excesiv de binevoitoare cu el sau de-a dreptul smintite. Ori poate că aveau gusturi proaste. Cum era posibil ca judecata a patru femei să difere atât de mult de a oricui altcuiva? Firește că șansele ca opinia lor să fie cea corectă nu erau mari.

Și totuși, simțea ușurare revenind în fiecare duminică în vizitele lui secrete acasă, unde mâncarea era gratis și din belșug, unde bunica îi spăla rufele și unde orice cuvânt pe care îl rostea și orice schiță pe care o desena erau apreciate și laudate. Casa mamei lui era un tărâm familiar, un loc în care avea să fie întotdeauna venerat, în care tradițiile și obișnuințele păreau croite special pentru el și pentru nevoile lui. La un moment dat în cursul serii – după cină, dar înainte de desert, în timp ce se relaxau cu toții în camera de zi uitându-se la televizor, cu pisica mamei tolănită cald în poala lui –, JB își privea fetele și simțea ceva crescând în el. Atunci se gândea la Malcolm, cu tatăl lui de o inteligență ascuțită și cu mama iubitoare, dar distrată, apoi la Willem, cu părinții lui morți (el îi întâlnise o singură dată, în anul întâi, în weekendul când se mutaseră din cămin peste vară, și fusese surprins de cât de taciturni, de formali și de *ne-Willem* fuseseră) și, în cele din urmă, firește, la Jude, cu părinții lui inexistenți (era ceva misterios aici – îl cunoșteau deja pe Jude de aproape zece ani și tot nu erau siguri dacă și când existaseră părinți în viața lui, tot ce știa era că situația părea să fie demnă de plâns și că despre ea nu trebuia să se discute), și simțea un val cald și umed de fericire și de grațitudine, de parcă un ocean se umfla în pieptul lui. „Sunt un om norocos“, își spunea și apoi, fiindcă era competitiv și ținea mereu seama de poziția lui în comparație cu a celorlalți în toate aspectele vieții, adăuga pentru sine: „Sunt cel mai norocos dintre toți“. Dar niciodată nu se gândea că nu merită acest noroc sau că ar trebui să muncească mai sânguinos pentru a-și exprima mulțumirea; familia lui era fericită când el era fericit, așa că obligația lui față de ei era să fie fericit, să trăiască exact așa cum voia, în condițiile pe care le stabilea el.

– Nu primim familia pe care o merităm, spusese Willem o dată, când erau băuți praștie.

Firește, se referise la Jude.

– Sunt de acord cu tine, răspunsese JB.

Și chiar era. Nici unul dintre ei, nici Willem, nici Jude și nici chiar Malcolm nu avea familia pe care o merita. Dar, în secret, făcuse o excepție pentru sine însuși: el avea *cu adevărat* familia pe care o merita. Erau oameni minunați, cu adevărat minunați, iar el știa asta. Și, mai mult decât atât, chiar îi *merita*.

„Iată-l pe băiatul meu extraordinar!” exclama Yvette ori de câte ori intra el pe ușă.

Și lui niciodată nu-i trecuse prin minte că ea n-ar avea dreptate sută la sută.

În ziua mutării, liftul era defect.

– La naiba! făcu Willem. Doar am *intrebat*-o pe Annika despre lift! JB, ai numărul ei?

Dar JB nu-l avea.

– Of, bine, se resemnă Willem.

La ce bun totuși să-i trimită Annikăi un SMS?

– Îmi pare rău, băieți, adăugă apoi, va trebui s-o luăm pe scări.

Nici unul dintre ei nu păru deranjat de idee. Era o zi frumoasă de toamnă târzie, răcoroasă, uscată și vântoasă, iar ei aveau de mutat nu foarte multe cutii și doar câteva piese de mobilier și erau opt: Willem, JB, Jude, Malcolm, Richard, iubitul lui JB, prietena lui Willem, Carolina, și doi băieți prieteni cu ei patru, pe care îi chema la fel, Henry Young, dar cărora toată lumea le spunea Henry Young Asiaticul și Henry Young Negrul, pentru a-i deosebi.

Malcolm, care, atunci când te așteptai mai puțin, se dovedea un manager eficient, împărți sarcinile. Jude avea să urce în apartament ca să dirijeze traficul și amplasarea cutiilor. Tot el urma să înceapă să despacheteze obiectele mari și să strângă cutiile. Carolina și Henry Young Negrul, amândoi puternici, dar scunzi, aveau să care cutiile cu cărți, toate de dimensiuni acceptabile. Willem, JB și Richard urma să transporte mobilierul, iar el și Henry Young Asiaticul aveau să se ocupe de restul. La fiecare drum pe scări în jos, fiecare trebuia să ia cutiile strânse de Jude și să le depoziteze pe trotuar, lângă tomberoanele de gunoi.

– Ai nevoie de ajutor? îl întreabă Willem încet pe Jude când fiecare plecă să-și ia în primire misiunea.

– Nu, replică el scurt, și Willem îl privi cum urcă scara înaltă și abruptă cu mersul său lent, sacadat, și se uită după el până când nu-l mai zări.

Fu o mutare ușoară, rapidă și lipsită de dramatism, și, după ce se mai relaxară cu toții despachetând cărți și mâncând pizza, ceilalți plecară pe la petreceri și pe la baruri, iar Willem și Jude rămaseră singuri în noul lor apartament. În jur era harababură, dar fie și numai gândul de a pune lucrurile la locul lor era prea obositor. Așa că zăboviră, mirați de cât de repede se întunecase și că aveau un loc în care să stea, un loc în Manhattan, pe care și-l permiteau. Observaseră amândoi expresiile goale, politicoase

reținute, ale prietenilor la vederea apartamentului (dormitorul cu cele două paturi înguste – „ca dintr-un azil victorian“, cum i-l descrieseră Willem lui Jude – primise cele mai multe comentarii), dar nici unul nu se sinchisiseră: era casa lor și aveau un contract de închiriere pe doi ani, așa că nimeni nu le-o putea lua. Aici vor reuși chiar să economisească ceva bani, și, la urma urmei, pentru ce ar fi avut nevoie de un spațiu mai mare? Sigur că amândoi jinduiau la frumusețe, dar asta va trebui să mai aștepte. Sau, mai bine zis, ei vor trebui s-o mai aștepte.

Vorbeau, dar Jude stătea cu ochii închiși, iar Willem știa – după pâl-pâitul constant, ca al aripilor de colibri, al pleoapelor lui și după modul în care își ținea mâna pumn atât de strâns, încât firele verzi ca oceanul ale venelor i se vedeau zbătându-se pe dosul palmei – că are dureri. Știa după rigiditatea picioarelor lui, pe care și le odihnea pe o cutie cu cărți, că durerea era mare și mai știa că nu poate face nimic pentru el. Dacă ar fi spus: „Jude, lasă-mă să-ți aduc niște aspirină!“, el ar fi replicat: „Willem! Sunt bine. Nu-ți mai face griji!“ Așa că, până la urmă, făcu ceea ce învățaseră toți în decursul anilor să facă atunci când pe Jude îl dureau picioarele: să găsească o scuză, să se ridice și să iasă din încăperea pentru ca el să se poată întinde, să stea complet nemișcat și să aștepte să-i treacă durerea fără să fie nevoit să facă conversație sau să consume energie prefăcându-se că totul era în regulă și că era doar obosit, sau că avea un cărnel, sau orice altă explicație jalnică pe care izbutea s-o născocoască.

În dormitor găsi sacul de plastic cu așternuturile și înfăță mai întâi salteaua lui, apoi pe a lui Jude (pe care o cumpăraseră foarte ieftin, cu o săptămână în urmă, de la viitoarea fostă iubită a Carolinei). Își sortă hainele pe cămăși, pantaloni, lenjerie de corp și șosete, punând fiecare categorie într-o cutie de carton (abia golită de cărți) și îndesând cutiile sub cadrul patului. Lăsă în pace hainele lui Jude și intră în baie, pe care o curăță și o dezinfectă înainte de a sorta și a depozita pasta de dinți, săpunurile, lamele de ras și șampoanele. O dată sau de două ori se întrepruse ca să se furișeze în camera de zi, unde Jude rămăsese în aceeași poziție, cu ochii tot închiși, mâna tot strânsă pumn și capul întors într-o parte, astfel că Willem nu-i putea zări expresia feței.

Sentimentele lui pentru Jude erau complexe. Ținea la el – partea asta era simplă – și se temea pentru el, iar uneori se simțea în aceeași măsură fratele mai mare și protectorul ca și prietenul lui. Știa că Jude fusese și avea să fie în regulă și în lipsa lui, dar câteodată observa la el lucruri care îl tulburau și-l făceau să se simtă deopotrivă neajutorat și – paradoxal – mai hotărât să-l ajute (deși Jude rareori cerea vreun fel de ajutor). Toți țineau

la el și-l admirau, dar Willem avea adesea impresia că Jude i se dezvăluise lui puțin – doar foarte puțin – mai mult decât celorlalți, și nu știa sigur cum anume ar trebui să procedeze cu acest surplus de cunoaștere.

Durerea din picioarele lui, spre exemplu: știau de când îl cunoscuseră că are probleme cu picioarele. Firește, ar fi fost și greu să nu știe: Jude se folosisese de baston pe toată durata colegiului, iar când era mai tânăr – când se întâlneau ei era atât de tânăr, cu doi ani mai mic decât ei, încât încă mai creștea –, mersese numai cu ajutorul unei cârje ortopedice și purtase la picioare orteze masive, ca niște atele, ale căror șuruburi externe – fixate în oasele lui – îl împiedicau să îndoaie genunchii. Dar el nu se plânsese niciodată, nici măcar o dată, deși nici nu-l enervau lamentările altora; în anul al doilea de colegiu, JB alunecase pe gheață, căzuse și își fracturase încheietura, și toți își aminteau tevatura care urmase, țipetele lui de durere și gemetele teatrale și faptul că o săptămână după ce-i fusese pus ghipsul refuzase să părăsească infirmeria colegiului și primise atâția vizitatori, încât cei de la ziarul școlii scriseră un articol despre el. Un alt tip din căminul lor, un jucător de fotbal care făcuse ruptură de menisc, spunea de zor că JB nu știe ce-i aceea durere, dar Jude venise în fiecare zi să-l vadă pe JB, așa cum veneau de altfel și Willem și Malcolm, oferindu-i toată compasiunea după care tânjea.

Într-o noapte, la scurt timp după ce JB acceptase să fie externat și se întorsese în cămin ca să savureze o nouă rundă de atenții, Willem se trezi la un moment dat și constată că încăperea era goală. Nu era nimic ieșit din comun aici: JB era la iubitul lui, iar Malcolm, care în acel semestru urma un curs de astronomie la Harvard, era în laboratorul în care dormea marțea și miercurea în fiecare săptămână. Willem însuși se afla deseori în altă parte, de obicei în camera iubitei lui, însă ea avea acum gripă, așa că el rămăsese acasă în seara aceea. Dar Jude era întotdeauna acolo. Nu avusese niciodată vreo iubită sau vreun iubit și își petrecuse mereu nopțile în dormitorul comun, astfel că prezența lui în patul de sub al lui Willem devenise la fel de constantă și de familiară ca marea însăși.

Willem nu știa ce anume îl determinase să coboare din pat și să se oprească o clipă, năuc, în mijlocul încăperii tăcute, privind în jur de parcă Jude ar fi putut atârna de tavan, ca un păianjen pe fir. Dar observă imediat lipsa cârjei și începu să-l caute, strigându-l cu voce joasă și apoi, cum nu primi nici un răspuns, ieșind din apartament și străbătând culoarul către baia comună. După întunericul din camera lor, baia fu amețitor de luminoasă, lămpile cu neon bâzâiau continuu, iar el era atât de dezorientat,

încât fu mai puțin surprins decât ar fi trebuit când văzu, în ultima cabină, piciorul lui Jude ieșind pe sub ușa alături de capătul cârjei.

– Jude! șopti, ciocănind la ușa cabinei și, cum nu primi răspuns, adăugă: Să știi că intru.

Împinse ușa și-l găsi pe Jude pe pardoseală, cu un picior strâns la piept. Vomitase, și o parte din ce vărsase era strâns într-o băltoacă în fața lui, iar alta îi rămăsese lipită de buze și de bărbie, ca un terci roz-portocaliu. Sutea cu ochii închiși și transpirase, iar cu o mână strângea capătul curbat al cârjei cu o intensitate pe care Willem avea s-o recunoască mai târziu ca însoțitor doar al celei mai severe suferințe.

Atunci însă se sperie, nedumerit, și începu să lanseze spre Jude o întrebare după alta, deși el nu era în stare să răspundă la nici una și, abia când Willem încercă să-l ridice în picioare, scăpă un țipăt, iar Willem înțelese cât de tare îl durea.

Izbuti în cele din urmă să-l ducă în camera lor, pe jumătate cărându-l, pe jumătate târându-l, să-l trântescă pe pat și să-l spele cu stângăcie. Deja durerea părea să i se mai fi ostoit, iar când Willem îl întrebă dacă n-ar trebui să cheme un medic, Jude clătină din cap.

– Dar, replică el pe un ton scăzut, ai dureri! Trebuie să te ajute cineva.

– Nimic n-o să mă ajute, spuse Jude, după care rămase tăcut câteva clipe. Trebuie doar să aștept.

Vocea îi era slabă și șoptită, străină parcă.

– Eu ce pot să fac? întrebă Willem.

– Nimic, răspunse Jude și, după un moment de tăcere, adăugă: Dar, Willem... poți să mai stai puțin cu mine?

– Sigur.

Lângă el, Jude tremura de parcă ar fi avut frisoane, iar Willem luă pătura de pe patul lui și-l înveli cu ea. La un moment dat își strecură mâna sub pled, îi găsi pumnul și-i descleștă degetele ca să-i poată atinge palma umedă, plină de bătăături. Trecuse mult timp de când nu mai ținuse un bărbat de mână – de la operația fratelui său, cu ani buni în urmă –, și fu surprins de cât de puternică era strânsoarea lui Jude, de cât de musculoase îi erau degetele. Jude tremură ore întregi, clănțănind din dinți, și într-un târziu Willem se întinse alături de el și adormi.

A doua zi dimineață se trezi în patul lui Jude, cu mâna pulsându-i, și, când se uită pe dosul palmei, văzu că îi rămăsese răvășită acolo unde i-o strânsese el. Se ridică clătănându-se ușor pe picioare și se duse în încăperea comună, unde îl văzu pe Jude citind la biroul lui, cu trăsăturile neclare în lumina strălucitoare a dimineții târzii.